

ИЗРАДА ИЗВЈЕШТАЈА ЗА ЦЕНТАР ЗА СВЈЕТСКУ БАШТИНУ

18. октобар 2017. Сарајево

доц др Милијана Окиљ, дипл.инж.арх.
Републички завод за заштиту културно-историјског и
природног наслеђа Републике Српске

КРИТЕРИЈУМИ ИЗБОРА НЕКРОПОЛА

1. СТАЊЕ НА ТЕРЕНУ-ОЧУВАНОСТ И ЦЈЕЛОВИТОСТ
2. ПРАВНИ СТАТУС
3. РЕГИОНАЛНИ РАСПОРЕД, ТИПОЛОГИЈА, РЕПРЕЗЕНТАТИВНОСТ, ОБЛИЦИ, ВРСТА ОРНАМЕНАТА
4. РЕГИОНАЛНЕ ШКОЛЕ

1. НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА У БЕЧАНИМА, ОПШТИНА ШЕКОВИЋИ
2. НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА НА ЛОКАЛИТЕТУ МРАМОР (ЦРКВИНА) У ВРБИЦИ, ОПШТИНА ФОЧА
3. НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА ПОТКУК У ГОРЊОЈ БИТУЊИ, ОПШТИНА БЕРКОВИЋИ
4. НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА БОРАК У БУРАТИМА, ОПШТИНА РОГАТИЦА
5. НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА ГВОЗНО, ОПШТИНА КАЛИНОВИК
6. НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА ЧЕНГИЋА БАРА, ОПШТИНА КАЛИНОВИК
7. НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА ЛУБУРИЋА ПОЉЕ У КОШУТИЦИ, ОПШТИНА СОКОЛАЦ
8. НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА ГРЕБНИЦЕ, РАДМИЛОВИЋА ДУБРАВА, СЕЛО БАЉЦИ, ОПШТИНА БИЛЕЋА
9. НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА КАЛУФИ И РАЈКОВ КАМЕН У КРЕКОВИМА, ОПШТИНА НЕВЕСИЊЕ

ДОКУМЕНТАЦИЈА

НОМИНАЦИОНИ ДОКУМЕНТ

- ОПИС
- ИСТОРИЈА
- ОПРАВДАЊЕ УПИСА
- СТАЊЕ КОНЗЕРВАЦИЈЕ И ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА ДОБРО
- ЗАШТИТА И УПРАВЉАЊЕ ДОБРОМ
- МОНИТОРИНГ
- ПЛАН УПРАВЉАЊА

1972. Конвенција о заштити свјетског културног и природног наслеђа

-је кључни инструмент у очувању наслеђа у цијелом свијету;

-Конвенцију је ратификовало 190 од 193 чланица Унеска

-државе потписнице конвенције изражавају заједничку посвећеност очувању наслеђа за будуће генерације

-објекти и мјеста уписана на Листу свјетске баштине имају користи од тога да буду дио међународне мреже кроз приступ техничким савјетима и кроз адекватне мјере очувања и механизам праћења

ИЗРАДА ИЗВЈЕШТАЈА ЗА WHC

Који су очекивани исходи?

- оцјена стања очувања својстава свјетске баштине;
- утврђивање да ли је јединствена универзална вриједност (OUV) очувана током времена;
- рјешавање проблема у процесу доношења одлука и размјене искустава и знања;
- подстицање сарадње и успостављање мрежа између партнера;
- подизање свијести о Конвенцији о свјетској баштини: посебно важност OUV и концепте аутентичности / интегритета.

ЈЕДИНСТВЕНА УНИВЕРЗАЛНА ВРИЈЕДНОСТ (OUV)

-Израз Јединствена универзална вриједност (OUV) је камен темељац у свим процесима за добра свјетске баштине (укључујући номинације, периодични извјештавање итд.);

- представља основ за заштиту и управљање добрима уписаним на Листу свјетске баштине;

OUV је дефинисана као културни и / или природни значај који је тако изузетан да превазилази националне границе и важна је за садашњу и будуће генерације цијелог човјечанства.

ИЗРАДА ИЗВЈЕШТАЈА ЗА WHC

-FOCAL POINT

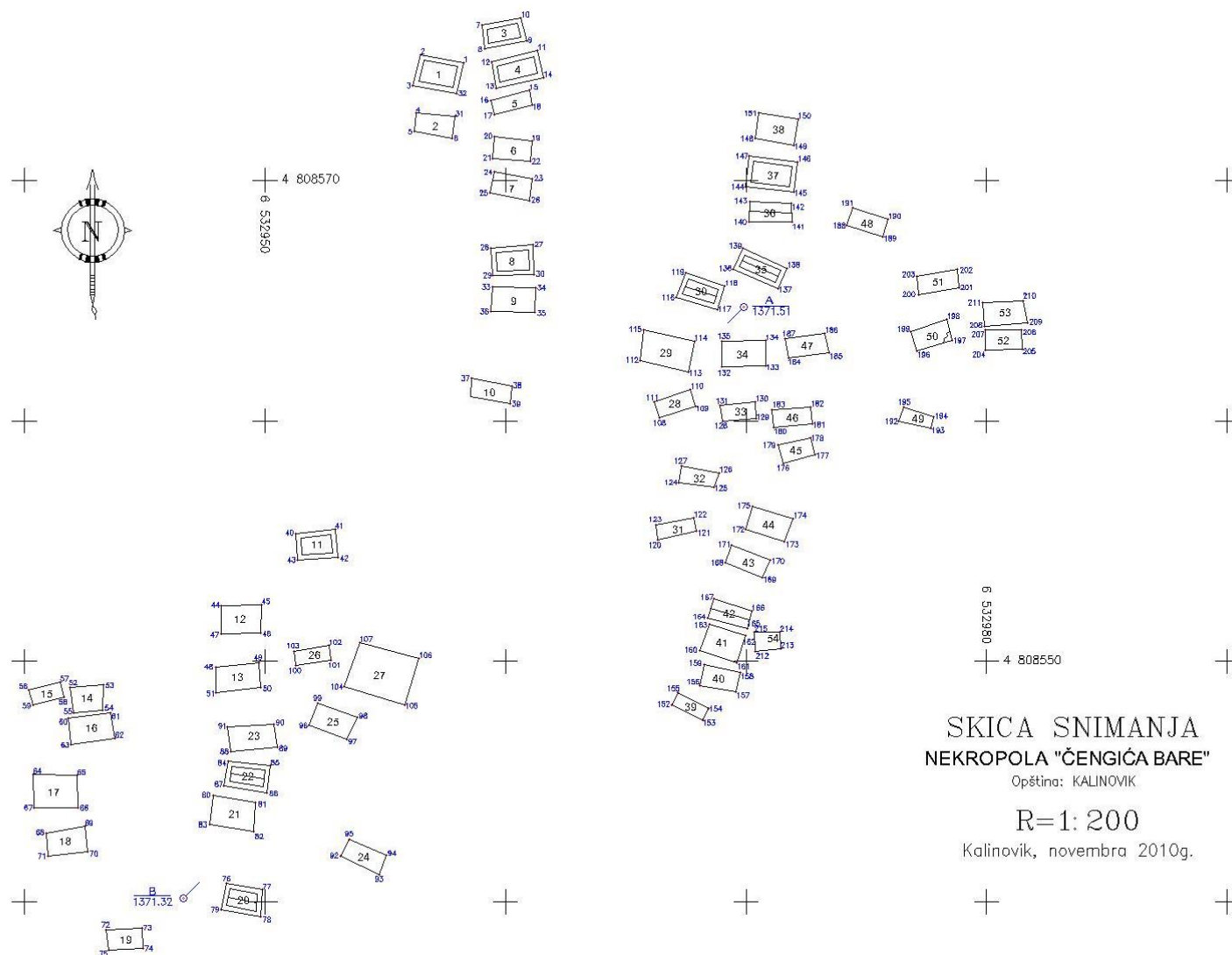
-SITE MANAGER

УПРАВИТЕЉИ ЛОКАЛИТЕТА
ДОСТАВЉАЈУ ИЗВЈЕШТАЈЕ FOCAL
POINT-ИМА, А ОНИ ЦЕНТРУ ЗА
СВЈЕТСКУ БАШТИНУ. ПОДАЦИ
ДОБИЈЕНИ ОД УПРАВИТЕЉА
ЛОКАЛИТЕТА СЛУЖЕ ЗА ИЗРАДУ
ФИНАЛНОГ ИЗВЈЕШТАЈА.

НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА ЧЕНГИЋА БАРА, ОПШТИНА КАЛИНОВИК

SKICA SNIMANJA NEKROPOLA "ČENGIĆA BARE"

Opština: KALINOVIK

R=1: 200

Kalinovik, novembra 2010g.

Надморска висина -1370 m
● Положај некрополе
● Положај општинског средишта-
Калиновик

Ужа локација

Извор: Google Earth, децембар 2011.

НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА ЧЕНГИЋА БАРА, ОПШТИНА КАЛИНОВИК

ОДЛУКА Комисије за очување националних споменика , 26. октобар,
2010. године

-пребројано је укупно 52 стећка

ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

(евиденција Завода, октобар 2012.)

УКУПНО 54

САНДУК-22

САНДУК СА ПОСТОЉЕМ-7

СТУБ-74

СЉЕМЕЊАК-1

СЉЕМЕЊАК СА ПОСТОЉЕМ-2

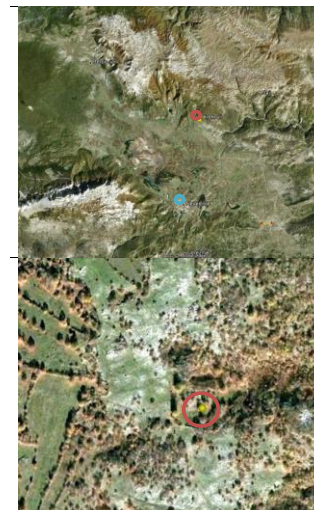
ПЛОЧА-22

УКРАШЕНИ-11

НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА КАЛУФИ И РАЈКОВ КАМЕН У КРЕКОВИМА, ОПШТИНА НЕВЕСИЊЕ

Крекови
Надморска висина -968 m
● Положај некрополе
● Положај општинског средишта
Невесиње

Ужа локација

Извор: Google Earth, децембар 2011.

НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА КАЛУФИ И РАЈКОВ КАМЕН У КРЕКОВИМА, ОПШТИНА НЕВЕСИЊЕ

ОДЛУКА Комисије за очување националних споменика , 26. октобар,
2010. године

-евидентиран а **462** стећка,

295 плоча, 150 сандука, 3 сљемењака и 14 античких сполија у
секундарној употреби

ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

(евиденција Завода, октобар 2012.)

УКУПНО **464**

УКРАШЕНИ 22

- **ПЛАН УПРАВЉАЊА** СЕ РАДИ У ЦИЉУ ОЧУВАЊА ПРЕДЛОЖЕНЕ ИЗУЗЕТНЕ ВРИЈЕДНОСТИ НЕКРОПОЛА СА СТЕЋЦИМА ЗА БУДУЋЕ НАРАШТАЈЕ У СКЛАДУ СА КОНВЕНЦИЈОМ О СВЈЕТСКОЈ БАШТИНИ.

ПОД ОВИМ СЕ ПОДРАЗУМИЈЕВА :

- СПРЕЧАВАЊЕ ДАЉЕ ДЕВАСТАЦИЈЕ, ОДНОСНО ФИЗИЧКА ЗАШТИТА НЕКРОПОЛЕ,
- ОЧУВАЊЕ КУЛТУРНИХ ВРИЈЕДНОСТИ,
- УПОТРЕБА У ТУРИСТИЧКЕ И ЕДУКАТИВНЕ СВРХЕ,
- ПОБОЉШАЊЕ ВИЗУЕЛНОГ КАРАКТЕРА АМБИЈЕНТА,
- ПРИКАЗ ОДРЖИВОГ ПРИСТУПА СОЦИЈАЛНЕ И ЕКОНОМСКЕ ОБНОВЕ.

- **ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ СТРАНЕ**
- **ЛОКАЛНА ЗАЈЕДНИЦА**
- **ОПШТИНА**
- **ЛОКАЛНЕ ТУРИСТИЧКЕ АГЕНЦИЈЕ**
- **СЛУЖБЕ ЗАШТИТЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА; РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКОГ И ПРИРОДНОГ НАСЉЕЂА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**
- **ВИЈЕЋЕ МИНИСТАРА БИХ**
- **ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

ОДРЖАВАЊЕ И ПРАЋЕЊЕ

Број	Активност	Организација	вријеме
1	Мониторинг –праћење стања некрополе. Детаљан визуелни преглед некрополе једном у току године.	РЗРС Општина	континуирано
2	Редовно одржавање некрополе, чишћење, сјеча шибља и мањег растиња	Општина	континуирано
3	Израда извјештаја о евентуалним промјенама и врстама угрожености физичке структуре	РЗРС	Према потреби, зависно од стања некрополе

ПРОЈЕКТИ И КОНКРЕТНИ ПОСЛОВИ (ПРИОРИТЕТИ)

РИЗИЦИ

Природни узроци:

- Природне катастрофе (потреси, поплаве)
- Пожари, клизишта, загађење
- Ерозија
- Штетне активности животиња
- Климатски фактори (вјетар, киша)
- Подземне воде (влага, капиларни токови воде, висок или низак ниво)
- Соларно зрачење као разлог пропадања
- Топлотна флуктуација (ширење / стезање, - влажење / сушење, миграција и кристализације соли)
- Загађење
- Пропадање материјала

РИЗИЦИ

Недостатак планирања мјера:

- Изоловани 'истражни радови'
- Локалитет третиран као "препрека развоју"
- Привремено ограђен (како би био заштићен од недозвољених активности)

Неприкладне интервенције

- Необучен радни кадар
- Застарјеле методологије
- Неприкладни материјали
- Недокументована рестаурација
- Етички погрешне рестаурације

РИЗИЦИ

РЕСУРСИ

- Недостатак финансијских средстава за одржавање и обнову
- Недостатак вјештина за управљање пројектом
- Недостатак вјештина за рестаурацију – кадрови, обучавање

ИЗЈАВА О АУТЕНТИЧНОСТИ/ИНТЕГРИТЕТУ

АУТЕНТИЧНОСТ / ИНТЕГРИТЕТ

- Аутентичност је сачувана
- Нема промјена изворног изгледа

УПРАВЉАЊЕ

- План управљања се спроводи на локалном, регионалном државном и међудржавном нивоу
- Све активности везане за некрополе спроводе се у складу са важећом законском регулативом

ТРЕНУТНО СТАЊЕ КОНЗЕРВАЦИЈЕ

ТУРИСТИЧКИ ПОТЕНЦИЈАЛ

ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА КУЛТУРНО ДОБРО

МОНИТОРИНГ

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ ЗА НАРЕДНИ ПЕРИОД

THEME	INDICATOR	METHOD OF MEASUREMENT	How often	STATUS
USES&INTERPRETATION				
Tourism	Number of visitors to the WHS	Ticket count for paying sites or annual visitors survey.	Annual update	
	Distribution of visitors in time and space	Namber of visitors at diferent time of year and at key location	Annual update	
	Physical impact of tourism	List of negative physical impacts and remedial measures in place or recommended	Every 5 years	
	Impact of tourism on local community	Assessment based on resident surveys, focus groups, discussion with local councils, etc.	Every 5 years	
	Social inclusion	Is there a social inclusion agenda in place? Yes/No		
	Impact of visitors/WHS status of residence	Residents survey		
Develop ment				
	Infrastructure development	Annual report which provide a brief description and photography of major physical changes in the WHS	Annual update	
	Impact of traffic on WHS (a threat on some sites)	Traffic surveys	continual	Low impact
	Changes in the landscape	Photographic survey and report identifying intrusive elements and reviewing land use changes, recent developments..	Every 5 years	

3.7. Local conditions affecting physical fabric

Environmental or biological factors that promote or contribute to deterioration processes of the fabric of heritage sites. Since decay effects cannot be attributed to a single factor, consider all elements.
Use 3.4.4 above for air pollution.
Use 3.10 below for severe weather incl. flooding.
For tourism activities 3.8.6.

3.7.1 - Wind

For example:

- Erosion
- Vibration

	Name	Impact				Origin	
		Positive	Negative	Current	Potential	Inside	Outside
3.7.1	Wind						

403

3.7.5 - Dust

	Name	Impact				Origin	
		Positive	Negative	Current	Potential	Inside	Outside
3.7.5	Dust						

3.7.6 - Water

	Name	Impact				Origin	
		Positive	Negative	Current	Potential	Inside	Outside
3.7.6	Water						

□

3.9. Other human activities

Note Use (3.8) above for impacts on local communities

3.9.1 - Illegal activities

For example:

- Illegal extraction of biological resources (i.e. poaching)
- Blast fishing, cyanide fishing
- Illegal extraction of geological resources (mining/fossils)
- Illegal trade
- Illegal occupation of space
- Illegal excavations
- Illegal construction
- Looting
- Theft
- Treasure hunting
- Ghost nets (discarded fishing gear)

	Name	Impact				Origin	
		Positive	Negative	Current	Potential	Inside	Outside
3.9.1	Illegal activities						

□

3.9.2 - Deliberate destruction of heritage

For example:

- Vandalism
- Graffiti
- Politically motivated acts
- Arson

	Name	Impact				Origin	
		Positive	Negative	Current	Potential	Inside	Outside
3.9.2	Deliberate destruction of heritage						

ХВАЛА НА ПАЖЊИ!

